

Od Redakcji

Cywilizacja zaczyna się, gdy człowiek w dążeniu do swoich celów może wykorzystać więcej wiedzy, niż sam zdobył, i gdy przekracza granice swojej ignorancji korzystając z wiedzy, której sam nie posiada

[Friedrich A. von Hayek]

Friedrich A. von Hayek definiując pojęcie cywilizacji zwrócił uwagę na konieczność wymiany myśli – konieczność wykształcenia w ludziach kompetencji korzystania z wiedzy Innych, ze świadomością własnej niewiedzy. Zadawanie pytań i szukanie odpowiedzi winno stać się początkiem każdego dialogu.

Numer, który oddajemy w Państwa ręce poświęcony będzie problematyce z szeroko rozumianego obszaru zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego jako niezbywalnego prawa każdego obywatela. Artykuły, które odnajdziecie Państwo w tym numerze mają charakter interdyscyplinarny, co wpisuje się zarówno w konwencję czasopisma ale także odpowiada na potrzebę współczesnej debaty związanej z poruszaną problematyką, albowiem zdrowie, samo w sobie, stanowi obszar zainteresowań wielu dziedzin nauki. Warto w tym miejscu, raz jeszcze przytoczyć definicję zdrowia wg Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). W definicji tej zdrowie definiowane jest jako „stan pełnego/całkowitego dobrego samopoczucia/dobrostanu (ang. wellbeing) fizycznego, psychicznego i społecznego a nie tylko jej brakiem – obiektywnie istniejącej – choroby (ang. disease) czy niepełnosprawności (ang. infirmity)”¹

¹ <https://profibaza.pzh.gov.pl/publikacje/podstawy-zdrowia-publicznego/01-zdrowie-definicja>

Jak widać, z powyższej definicji, kiedy chcemy mówić o zdrowiu jesteśmy zobowiązani opisywać je w podejściu holistycznym, uwzględniając także kontekst społeczny i kulturowy. Niniejszy numer otwiera tekst Pawła Przyłęckiego, zatytułowany „Judaizm i islam – wybrane kwestie medyczne i bioetyczne”. W artykule tym autor dokonuje opisu dwóch religii monoteistycznych, ukazując je w kontekście kontekstów medycznych i biomedycznych. W swoich rozważaniach autor porusza ważną, z punktu widzenia debaty społecznej, problematykę opisującą kwestie planowania rodziny, aborcji, antykoncepcji, sztucznego zapłodnienia, donacji narządów i zasad żywienia.

Kwestia śmierci i przechodzenia procesu żałoby przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną to obszar tematyczny kolejnego artykułu, pt. „Analysis of the preparation of individuals with intellectual disabilities for the death of loved ones and experiencing grief after loss a contribution to research, autorstwa Sary Wnuczek.

W swoim artykule autorka stara się odpowiedzieć na pytanie w jaki sposób, osoby z niepełnosprawnością intelektualną, przygotowywane są na śmierć bliskich i jak radzą sobie z żałobą. Analiza źródeł skłoniła autorkę do postawienia tezy, że niestety, nawet współcześnie, w XXI wieku nie potrafimy w sposób pełny przygotować tych osób na stratę i proces ten jest zakłócany przez wiele czynników m.in. stygmatyzację, postawę nadmiernie chroniącą, brak wystarczającej wiedzy tanatycznej wśród opiekunów tych osób. Dokonana analiza literatury pokazała jak dużą niszę stanowi niniejszy temat i jak jest on ważny w kontekście procesu rewalidacji osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Także autor kolejnego artykułu zdecydował się na analizę z obszaru pedagogiki specjalnej (resocjalizacji). W tekście „Risky Sexual Behaviour of Socially Maladjusted Youth Staying in Youth Care Centres and Their Knowledge About Sexually Transmitted Diseases”, Czesław Toboła ukazuje wyniki swoich badań nad skłonnościami do podejmowania ryzykownych zachowań seksualnych przez młodzież niedostosowaną społecznie przebywającą w MOW-ach, z uwzględnieniem także wiedzy wychowanków na temat chorób przenoszonych drogą płciową. Badania te, zdaniem autora, pokazują, że młodzież ta ma takie same potrzeby seksualne jak ich rówieśnicy przebywający poza ośrodkami, niemniej mamy tu do czynienia ze specyficzną grupą, która tuż

przed umieszczeniem w ośrodku przejawiała zachowania niewłaściwe, w tym także zachowania niewłaściwe w obszarze zachowań seksualnych. Autor podkreśla, że, w jego ocenie, jest to ważny obszar badań z zakresu zdrowia publicznego, tym bardziej że seksualność młodzieży niedostosowanej społecznie jest obszarem nadal pomijanym w dyskursie naukowym i skala ryzykownych zachowań seksualnych tej grupy badanej jest w niewystarczającym stopniu poznana naukowo.

Zachowania autoagresywne stanowią podstawową kategorię dyskursu podjętego przez autorkę kolejnego z prezentowanych artykułów.

Żaneta Krzywoń-Dębicka, w artykule "Youth problems in the light of educational conditions. Physiological symptoms as a derivative of attachment disorders and tendencies to self-destructive behaviour", ukazuje problematykę budowania więzi na linii rodzic – dziecko. W artykule ukazane zostały style przywiązania u młodych osób i problemów na jakie może natrafić młody człowiek w związku z nieadekwatnymi formami wychowania w rodzinie. Autorka, w swoim opracowaniu odnosi się przede wszystkim, do Teorii przywiązania Bowlby'ego i badań nad przywiązaniem Mary Ainsworth. Teorie te stanowią tło do omówienia problematyki samookaleczeń w oparciu o najnowsze dane zawarte w klasyfikacji zaburzeń psychicznych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.

Lidia Lijewska oraz Paulina Wypij są autorkami kolejnego artykułu numeru, który oddajemy w Państwa ręce. Usuwanie i handel ludzkimi organami zawsze budzi społeczne zainteresowanie oraz wywołuje lęk, albowiem stanowi jedną z form handlu ludźmi, a to wciąż poważne zagrożenie występujące we współczesnym świecie.

Autorki w swoim artykule zatytułowanym "Removal and trafficking of human organs—analysis from a criminological and human rights perspective", starają się ukazać ten proceder jako zjawisko pokrewne względem handlu ludźmi. Poczyniona w artykule dychotomiczna analiza - dotycząca perspektywy kryminologicznej i praw człowieka - dowodzi słuszności stwierdzenia, że usuwanie i handel ludzkimi organami jest niebezpieczeństwem o charakterze ogólnoswiatowym, naruszającym jednocześnie prawa człowieka i jego podstawowe wolności.

Dwa ostatnie, zamykające numer artykuły powiązane są z wykorzystaniem nowoczesnych technologii w kontekście zdrowia.

Krystian Sznabel, w swoim artykule pt. "Człowiek a światło niebieskie: Czyli wpływ światła ekranu na nasze zdrowie", podjął próbę ukazania oddziaływania światła niebieskiego, emitowanego m.in. przez monitory, na zdrowie człowieka. Autor, odwołując się do analizy literatury przedmiotu i wyników badań, stara się opisać skutki zdrowotne, zarówno w perspektywie długo jak i też krótkoterminowej ekspozycji na światło niebieskie. Analiza tych badań pozwoliła autorowi, na wskazanie negatywnych skutków długotrwałej ekspozycji w obszarze funkcjonowania organizmu.

Numer kończy artykuł autorstwa Natalii Gagtek, Emanuela Jarzabka i Michała Juchy, zatytułowany „The impact of AI development on professional contacts in mental health area”. Autorzy, w swoim opracowaniu starają się ukazać na ile rozwój nowoczesnych technologii może wspomóc usługi psychologiczne, dając nowe możliwości w kontaktach z pacjentami w gabinecie psychologicznym.

Mamy nadzieję, że przedstawione artykuły, stanowić będą dla Państwa przyczynek do zgłębiania wiedzy oraz dyskursu nad kwestiami bezpieczeństwa i zdrowia, jako niezbywalnych praw człowieka.

W imieniu redakcji
Dr Anna Antczak-Komoterska
Dr Dorota Kochman, prof. PANS
Redaktorki tematyczne numeru